

INFORMACJA

o posiedzeniu **Komisji Praw Człowieka i Praworządności**

nr posiedzenia: **8**

data posiedzenia: **9 kwietnia 2024 r.**

Porządek posiedzenia:

1. Prezentacja Raportu Europejskiego Komitetu do spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) za rok 2022.

Posiedzeniu przewodniczyli:

przewodniczący Marcin Karpiński,
wiceprzewodniczący komisji Grzegorz Fedorowicz

W posiedzeniu uczestniczyli:

senatorowie członkowie komisji:

Grzegorz Fedorowicz, Marcin Karpiński, Marek Komorowski, Aleksander Szwed,

goście, m.in.:

Ministerstwo Sprawiedliwości:

podsekretarz stanu Maria Ejchart ze współpracownikami,

Prokuratura Krajowa:

prokurator w Departamencie Postępowania Przygotowawczego Agnieszka Goździk,
prokurator w Departamencie Postępowania Przygotowawczego Grzegorz Kulon,
prokurator w Biurze Współpracy Międzynarodowej Magdalena Beroud-Korowajczyk,

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji:

sekretarz stanu Czesław Mroczek,
zastępca dyrektora Departamentu Porządku Publicznego Mariusz Cichomski,

Komenda Główna Policji:

dyrektor Biura Kontroli insp. Dorota Przypolska,
pełnomocnik Komendanta Głównego Policji do spraw Praw Człowieka mł. insp. Krzysztof Łaskiewicz,

Ministerstwo Spraw Zagranicznych:

sekretarz stanu Andrzej Szejna,
zastępca dyrektora Departamentu Prawno-Traktatowego Agnieszka Kozińska-Makowska,

Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich:

zastępca rzecznika Wojciech Brzozowski ze współpracownikiem,

Naczelna Rada Adwokacka:

członek Komisji Praw Człowieka Katarzyna Wiśniewska,

Amnesty International:

manager Działu Programowego Agnieszka Dąbrowiecka,

Helsińska Fundacja Praw Człowieka:

koordynator Programu Interwencji Prawnej Piotr Kubaszewski,
prawnik Zuzanna Ganczewska,

Piotr Caliński, kierownik Pracowni Badań nad Ryzykami Gospodarczymi w Centrum Badań nad Ryzykami Społecznymi i Gospodarczymi w Collegium Civitas,

Hanna Machińska, adiunkt w Katedrze Logiki i Argumentacji Prawniczej na Wydziale Prawa i Administracji na Uniwersytecie Warszawskim,

Wojciech Kasprzyk, właściciel Kancelarii Radcy Prawnego „Dr Wojciech Marek Kasprzyk”,
ze współpracowniczką,

Maciej Stachowiak,

Ad 1.

Na posiedzeniu komisji senatorowie zapoznali się z rekomendacjami Raportu Europejskiego Komitetu do spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) za rok 2022.

Raport Europejskiego Komitetu do spraw Zapobiegania Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu (CPT) z przeprowadzonej w Polsce w marcu i kwietniu 2022 r. wizytacji w komisariatach i izbach wytrzeźwień, więzieniach, strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców i innych miejscach pozbawienia wolności opublikowany został na stronie CPT 22 lutego 2024 r. W raporcie tym uwzględniono również odpowiedź polskiego rządu na przedstawione uwagi.

Raport, a także wypływające z niego wnioski i uwagi RPO omówił zastępca rzecznika praw obywatelskich prof. Wojciech Brzozowski.

Wiceminister sprawiedliwości Maria Ejchart omówiła zawarte w raporcie uwagi dotyczące funkcjonowania polskich jednostek penitencjarnych. CPT od lat zwraca uwagę na przeludnienie polskich jednostek penitencjarnych i na konieczność zwiększenia minimalnego standardu powierzchni celi z 3 m² na osobę do 4 m² na osobę w celach wieloosobowych i 6 m² w celach jednoosobowych, bez wliczania w to kącików sanitarnych. Ponadto w raporcie CPT wskazano na konieczność opracowania programów dla osób tymczasowo aresztowanych, które pozostają w celach bezczynne.

Wiceminister poinformowała, że CPT wskazał również na bardzo duży problem systemowy w opiece medycznej dla osadzonych. Obecnie ta opieka jest bardzo droga i nie jest realizowana w sposób właściwy w jednostkach penitencjarnych, ponieważ brakuje lekarzy i zaplecza medycznego.

Wiceminister Maria Ejchart odniosła się także do zarzutów CPT dotyczących funkcjonowania Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym (KOZZD) w Gostyninie, który w teorii miał być ośrodkiem terapeutycznym, a w istocie działa jak „więzienie po więzieniu, w dodatku więzienie bezterminowe, z którego się nie wychodzi”.

Dr Hanna Machińska, zastępczyni RPO w latach 2017–2022, opowiedziała o swoim spotkaniu z członkami delegacji CPT w trakcie ich wizytacji w Polsce. CPT wizytowało 15 jednostek policyjnych w Polsce, przy czym nie było wśród nich tych placówek, w których doszło do zgonu po interwencji policji. CPT uzyskał informacje od Zespołu Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich i tylko od RPO, była to jedyna instytucja, która współpracowała z CPT.

Wiceminister spraw zagranicznych Andrzej Szejna uzupełnił informację o kwestię orzeczeń Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i ich wykonywania. Podkreślił, że sprawy dotyczące złego traktowania oraz niewłaściwych warunków zatrzymania i osadzenia są jednymi z powtarzających się problemów Polski w postępowaniach przed tym Trybunałem. Naruszeń dopuszczają się co najmniej 4 grupy podmiotów. Jeśli chodzi o Policję, to skargi do ETPC dotyczą przemocy ze strony funkcjonariuszy Policji, w tym nieuzasadnionego stosowania paralizatorów. W skargach dotyczących prokuratury wskazuje się przypadki nieskutecznego śledztwa w sprawie zarzutu przemoc ze strony funkcjonariuszy publicznych. W przypadku

Służby Więziennej skargi repetytywne osób pozbawionych wolności dotyczą m.in. warunków detencji, kontroli osobistych, niezasadnej odmowy przepustek, reżimu więźnia niebezpiecznego, odmowy diety, braku dostępu do odpowiedniego leczenia. Jeśli chodzi o Straż Graniczną, problemem są zwłaszcza nieodpowiednie warunki pozbawienia wolności osób umieszczanych w strzeżonych ośrodkach dla cudzoziemców. Jest to problem ostatnich lat, związany z kryzysem migracyjnym na granicy z Białorusią, i pierwszych rozstrzygnięć Trybunału dopiero możemy się spodziewać.

W posiedzeniu wziął udział mec. Wojciech Kasprzyk, adwokat prowadzący 7 spraw związanych ze śmiercią zatrzymanych w izbie zatrzymań bądź w wyniku interwencji policji. Podkreślił, że dotychczas, pomimo zgłaszania do MSWiA i innych instytucji, żadne interwencje nie przyniosły skutku. Wskazał, że wszystkie opinie w sprawie nieprawidłowości po stronie funkcjonariuszy Policji, uniewinniające tych funkcjonariuszy, są wydawane w Polsce przez jednego biegłego. Dlatego, zdaniem mec. Kasprzyka, warto przyjrzeć się funkcjonowaniu zakładów medycyny sądowej. Zachodzi podejrzenie, że biegli, wykonujący polecenia prokuratury, robili to, czego oczekiwali od nich prokuratorzy, czyli nie wyjaśnili tych spraw rzetelnie. W prokuraturach giną zeznania świadków, gubią się protokoły, znikają nagrania wideo zabezpieczone przez policję, sprawy nie są wyjaśniane, a sądy umarzają postępowania. Mec. Kasprzyk opisał wiele przypadków zagadkowych śmierci po interwencji funkcjonariuszy Policji, gdy sąd umorzył postępowanie. Łącznie takich przypadków było 111.

Obecny na posiedzeniu wiceminister spraw wewnętrznych Czesław Mroczek zadeklarował przeanalizowanie omówionych przypadków nieprawidłowości.

W dalszej części dyskutowano o torturach i przemocy stosowanej przez funkcjonariuszy Policji oraz przypadkach śmierci po interwencji. Głos w tej sprawie zabierali przedstawiciele Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka i Amnesty International. Apelowano o nagrywanie wszystkich czynności podczas interwencji funkcjonariuszy, a także o zaimplementowanie dyrektyw unijnych w tym zakresie.

Zastępca przewodniczącego Komisji Praw Człowieka Grzegorz Fedorowicz zadeklarował, że komisja odbędzie osobne posiedzenie na temat sytuacji Krajowego Ośrodka Zapobiegania Zachowaniom Dys socjalnym w Gostyninie.